

Latvijas Republikas Valsts prezidenta kanceleja Prezidenta preses dienests

Pils laukums 3, Rīga-50, LV-1900, tālr. 7092122, fakss 7320404,
prese@president.lv, www.president.lv

Valsts prezidentes runa pie Brīvības pieminekļa Komunistiskā genocīda upuru piemiņas dienā

Augsto godātie represētie, viņu tuvinieki,

Dārgā Latvijas tauta!

Mums šodien ir oficiāla sēru diena, kad noliecam galvas savas tautas upuru priekšā. Tā iekrīt Lielajā piektdienā, kad kristīgā pasaule atceras Kristus ciešanas un piemin viņa upuri cilvēces labā. Mūsu tautas upuri bija necilvēcīga režīma izraudzīti, bez vainas, bez apsūdzības, bez tiesas sprieduma, un gandrīz vai sakrītības kārtībā atlasīti it kā turīgākie no latviešu zemniekiem, bet ne jau sistemātiski. Tur tika iekļauti pat vairāki komjaunieši un sarkanās varas atbalstītāji. Tas pamatā bija genocīds pret Latvijas tautu, un katrā ziņā tas bija milzīgs noziegums pret cilvēci.

Ir daudz strīdu par to, cik plašām ir jābūt iznīcināšanas akcijām, pirms tās var nosaukt par genocīdu. Ir pilnīgi skaidrs, - ja Hitlera režīms paziņoja, ka visi ebreji kopš dzimšanas tikai tādēļ, ka viņi pieder pie ebreju tautai, ir iznīcināmi, tad tur nav šaubu, ka tas ir genocīds. Bet 1948.gadā ANO pieņemtā deklarācija arī skaidri izskaidro, ka pie genocīda pieder jebkura pret veselu grupu vērsta akcija, kas noved cilvēkus tādos apstākļos, ka viņiem ir maz izredzes izdzīvot un ka viņu dzīvība ir briesmās. Tas precīzi atbilst tiem ap 44 tūkstošiem Latvijas iedzīvotāju, kas 25.marta rītā 1949.gadā tika čekistu saņemti ciet, vairums savās lauku mājās, un aizdzīti uz neskaitāmiem ešeloniem, kas viņus aizveda uz Sibīriju.

Man ir nācies dzirdēt pat starp ļoti gudriem un izglītotiem ļaudīm rietumos, ka, lūk, ir arī kaut kādas nianse starp staļiniskiem un hitleriskiem noziegumiem tādā izpratnē, ka staļiniskās akcijas Latvijā, piemēram, bija ar it kā ekonomisku pamatojumu. Kā jau teicu, - ja zemniekam bija 2 govīs drīzāk nekā viena, tad varbūtība, ka viņu izsūtīs, bija lielāka. Bet te jau nevar runāt par politisku jeb ekonomiski regulētu procesu, bet gan vienkārši par vēršanos pret Latvijas tautu ar pilnīgi klaju nolūku viņus aizdzīt prom no Latvijas zemes un atbrīvot šo zemi iebraucējiem, lai tā iznīcinātu Latvijas kā valsts patstāvību, Pilnīgi skaidri un nepārprotami ar šādu nolūku.

Mums šie notikumi ir jāatceras, mums tie ir jādokumentē ne tikai ar aizvesto vārdiem un sarakstiem, bet arī ar dzīvu palikušo atmiņām, ar visiem citiem dokumentiem, kas ir pieejami par to laiku. Mums ir nepieciešama arī plaša dokumentācija par tām represijām, kas notika starp lieliem deportācijas viļņiem. Mums vēl daudz ir darāms, lai precīzi dokumentētu un pasaulei pierādītu, cik lieli noziegumi pret cilvēci ir pastrādāti uz Latvijas zemes.

Šodien, Lielajā piektdienā, atceroties šos notikumus, atcerēsimies arī, ka šajā noziegumā savu roku pielika mūsu tautas kolaboranti. Tie, kas ies baznīcā, varētu viņus arī atcerēties un lūgt Dievu par mūsu tautu, lai tas nesoda par to grēkiem, kas piedalījās šajā noziegumā.

Mums šī ir skumja diena, bet tā ir reizē arī atcere tam, ka tagad dzīvojam citā pasaulē un citā Eiropā, un mūsu pienākums ir gādāt, lai mūsu vēsture kļūtu par visas Eiropas vēsturi, lai mūsu tautas sāpes un ciešanas saprastu citur, tāpat kā mēs esam gatavi un mums ir jābūt gataviem saprast citu tautu ciešanas, sāpes un zaudējumus. Tikai uz kopējas

izpratnes par to, kas ir cilvēciskās vērtības, par to, kas ir patiess humānisms, mēs varam cerēt, ka pagātnes šausmas neatkārtosies, un ka tā Eiropa, kurā mums un mūsu pēcnācējiem būs lemts dzīvot, kardināli atšķirsies no tās, ko mēs piedzīvojām pagājušā gadu simtenī. Mums ir jācinās par to, lai atzītu, ka katra cilvēka dzīvība ir vienādi vērtīga un ka jebkurš noziegums pret cilvēku, vienalga kur un kā vārdā darīts, ir noziegums, kuru nedrīkstam pieļaut.

Es aicinu visus šodien atcerēties gan savus tuviniekus, gan savus tautiešus, un aicinu arī katram savā sirdī meklēt to piedošanu, kas jums atļautu raudzīties nākotnē ar spēju tikt pāri savām sāpēm un ciešanām, lai gādātu par to, ka nākotnē savus bērnus varam audzināt par tiešām civilizētas Eiropas pilsoņiem.